

Asia: OM 1/61/2016

Ehdollisen vankeuden oheisseuraamukset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) on saanut oikeusministeriöltä lausuntopyynnön koskien ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksia. Asianajajaliitto kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja lausuu esityksen johdosta seuraavaa:

Työryhmä on tehnyt hyvää työtä ja ehdotetut muutokset ovat perusteltuja. Keskeisimmät muutokset koskevat valvonnan laajentamista koskemaan myös muita kuin nuoria rikosentekijöitä ja yhdyskuntapalvelutuntien määrän lisäämistä aikaisemmasta 90 tunnin maksimista 120 tunnin maksimiin oheisseuraamuksena.

Työryhmän perustamisen taustalla on ollut ongelma, ettei pitkää ehdollista vankeutta ole pidetty riittävän tuntuvana seuraamuksena vakavaksi koetuista rikoksista. Siirtymä ehdollisesta vankeusrangaistuksesta ehdottomaan vankeuteen on ollut porrastettuna tähän mennessä sovellettavilla oheisseuraamuksilla, kuten yhdyskuntapalvelulla ja oheissakolla.

Yhdenvertaisuuden osalta tulee huomioida, ettei lain soveltaminen valvonnan osalta tulisi johtamaan siihen, että seuraamus olisi ankarampi päihdeongelmaisten rikosentekijöiden osalta. Rangaistuksen tasapuolisuusongelma on läsnä erityisesti tilanteessa, jossa yhdyskuntapalvelu soveltuu oheisseuraamukseksi ei-päihdeongelmaiselle rikosentekijälle, mutta päihdeongelma johtaa usein siihen, ettei yhdyskuntapalvelua voida käyttää ja ehdottoman vankeuden soveltaminen on lähempänä. Varattoman päihdeongelmaisen kohdalla tilanne johtaa helposti vielä siihen, että tuomittu oheissakko muunnetaan maksamattomana vankeudeksi. Päihdeongelmaisen kohdalla raja ehdottoman ja ehdollisen vankeusrangaistuksen välillä muodostuu kohtuuttoman suureksi.

Valvonnan laajempi käyttö onkin perusteltua erityisesti tilanteessa, jossa rikoksentekijällä on vakava päihdeongelma ja jonka ei päihdeongelman vuoksi voida katsoa suoriutuvan yhdyskuntapalvelusta ja joka hyötyisi päihdekuntoutuksesta osana rangaistusseuraamusta. Valvontaan ja hoitoon sitoutuminen edellyttävät rikoksentekijältä vastuunottoa omasta elämästään ja vaivannäöllä on rangaistusarvoa.

Taloudellisten voimavarojen kohdentaminen päihdetyöhön ja -kuntoutukseen on tärkeää, sillä niillä keinoin voidaan konkreettisesti vaikuttaa hyvinkin paljon rikoksentekijöiden uusimisriskiin ja yhteiskuntaan sopeutumiseen. Varsinaisen valvonnan sisällön osalta tulisi arvioida vielä mahdollisia alueellisia eroja kuntoutus- ja hoitopalvelujen saatavuudessa.

Mitä tulee valvonnan ja koeajan keskinäiseen suhteeseen, katsomme että jo voimassaolevaa normistoa voidaan tulkita siten, ettei valvonnan tarvitse lakata koeajan päätyttyä, eikä voimassaolevaan lainsäädäntöön ole tarpeellista tehdä muutoksia. Riittää, että lain esitöissä mainitaan erikseen asiasta.

Asianajajaliitto pitää tärkeänä, ettei yleinen rangaistuskäytäntö tulevien muutosten vuoksi ankaroidu itsessään. Ei ole tavoiteltavaa, että ehdollinen vankeusrangaistus oheisseuraamuksen kanssa muodostuisi uudeksi normaaliksi pelkän ehdollisen vankeusrangaistuksen tilalle ja ehdottoman vankeusrangaistuksen käytön kynnyks alenee yhtään vakavammissa tapauksissa. Lisäseuraamusten määrän laajentamisen tulee pikemminkin vähentää ehdottoman vankeusrangaistuksen käyttöä kuin lisätä sitä.

Helsingissä 9. päivänä huhtikuuta 2018

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Jarkko Ruohola

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI Asianajaja Mervi Salo, Asianajotoimisto Mervi Salo, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.

Enne Heidi

Suomen Asianajajaliitto - Asianajaja Mervi Salo, Suomen Asianajajaliiton rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmän jäsen